

– Ei muistiinpanoja, kirjallisuutta, laskinta.

1. Olkoon $f(\mathbf{x}) = f(x, y, z) = \sqrt{x^2 + y^2 + z^2}$.

- a) Tutki (erotusosamäärän raja-arvona), onko derivaatta $f_z(0, 0, 0)$ olemassa.
- b) Laske osittaisderivaatta $f_z(\mathbf{x})$, kun $\mathbf{x} \neq \mathbf{0}$.
- c) Tutki, onko osittaisderivaatalla $f_z(\mathbf{x})$ raja-arvo origossa.

2. Olkoon A $n \times n$ -matriisi, ja olkoon $f: \mathbb{R}^n \rightarrow \mathbb{R}$, $f(\mathbf{x}) = \mathbf{x}^T A \mathbf{x}$.

- a) Laske suunnattu derivaatta yksikkövektorin $\mathbf{e}$ suuntaan pisteessä $\mathbf{e}$ määritelmän mukaisesti eli laske raja-arvo

$$D_{\mathbf{e}} f(\mathbf{e}) = \lim_{h \rightarrow 0} \frac{f(\mathbf{e} + h\mathbf{e}) - f(\mathbf{e})}{h}$$

- b) Muodosta ja sievennä kaavalla $D_{\mathbf{e}} f(\mathbf{e}) = f'(\mathbf{e}) \mathbf{e}$ saatava suunnattu derivaatta, kun tiedetään, että $f'(\mathbf{x}) = \mathbf{x}^T(A+A^T)$ ja että $\mathbf{x}^T A \mathbf{x} = \mathbf{x}^T A^T \mathbf{x}$.

3. Olkoon P origokeskisen a -säteisen pallon $x^2 + y^2 + z^2 \leq a^2$ se puolikas, jossa $z \geq 0$. a) Esitä rajat integraalille

$$\iiint_P xy \, dV = \int_{?}^? \int_{?}^? \int_{?}^? xy \, dz \, dy \, dx$$

- b) Laske a)-kohdan integraali vaihtamalla pallokoordinaatteihin.

- 4 a) Laske suorien $y = 0$, $y = x$, $x = k$ ja $x = 1/k$ (missä $k > 1$) rajoittaman joukon A_k yli integraali

$$\iint_{A_k} \frac{e^{-x}}{x} \, dy \, dx$$

- b) Kun a)-kohdassa annetaan $k \rightarrow \infty$, saadaan arvo integraalille

$$\int_{?}^{\infty} \int_{?}^? \frac{e^{-x}}{x} \, dy \, dx.$$

Mikä on tuon epäoleellisen integraalin arvo ja mitkä ovat rajat?

Käännä!

Tentin kaavaliite (periodi 4/2010–2011)

---

1. $f(\mathbf{x}) \approx f(\mathbf{a}) + f'(\mathbf{a})(\mathbf{x} - \mathbf{a}) + \frac{1}{2}(\mathbf{x} - \mathbf{a})^T Hf(\mathbf{a})(\mathbf{x} - \mathbf{a})$

2.
$$Hf(\mathbf{x}) = \begin{bmatrix} D_1 D_1 f(\mathbf{x}) & D_1 D_2 f(\mathbf{x}) & \cdots & D_1 D_n f(\mathbf{x}) \\ D_2 D_1 f(\mathbf{x}) & D_2 D_2 f(\mathbf{x}) & \cdots & D_2 D_n f(\mathbf{x}) \\ \vdots & \vdots & \ddots & \vdots \\ D_n D_1 f(\mathbf{x}) & D_n D_2 f(\mathbf{x}) & \cdots & D_n D_n f(\mathbf{x}) \end{bmatrix}$$

3.
$$\begin{cases} g(\mathbf{x}) = 0 \\ \nabla f(\mathbf{x}) = \lambda \nabla g(\mathbf{x}) \end{cases}$$

4.
$$\iiint_A f(x, y, z) dx dy dz = \iiint_S f(F(u, v, w)) \left| \frac{\partial(x, y, z)}{\partial(u, v, w)} \right| du dv dw$$

5.
$$J_F(u, v, w) = \det(F'(u, v, w)) = \frac{\partial(x, y, z)}{\partial(u, v, w)} = \begin{vmatrix} \frac{\partial x}{\partial u} & \frac{\partial x}{\partial v} & \frac{\partial x}{\partial w} \\ \frac{\partial y}{\partial u} & \frac{\partial y}{\partial v} & \frac{\partial y}{\partial w} \\ \frac{\partial z}{\partial u} & \frac{\partial z}{\partial v} & \frac{\partial z}{\partial w} \end{vmatrix}$$

6.
$$\begin{cases} x = \rho \sin \phi \cos \theta \\ y = \rho \sin \phi \sin \theta \\ z = \rho \cos \phi \end{cases} \implies \frac{\partial(x, y, z)}{\partial(\rho, \phi, \theta)} = \rho^2 \sin \phi$$

7. $m = \iiint_T \delta dV, \quad \bar{x} = \frac{1}{m} \iiint_T x \delta dV, \quad I_z = \iiint_T (x^2 + y^2) \delta dV$

8. $\sin^2 t = \frac{1 - \cos(2t)}{2}, \quad \cos^2 t = \frac{1 + \cos(2t)}{2}$

9. $\sin^3 t = \sin t \sin^2 t = \sin t (1 - \cos^2 t) = \sin t - \sin t \cos^2 t$

$\cos^3 t = \cos t \cos^2 t = \cos t (1 - \sin^2 t) = \cos t - \cos t \sin^2 t$